

МАТИЦА СРПСКА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЛАСИЧНЕ СТУДИЈЕ
JOURNAL OF CLASSICAL STUDIES MATICA SRPSKA

18

Уредничкӣтво

Сима Аврамовић (Београд), Растко Васић (Београд), Бхарат Гупт (Делхи),
Виктор Кастелани (Денвер), Ксенија Марицки Гађански (Београд),
Емилија Масон (Париз), Александар Поповић (Београд),
Курт Рафлауб (Провиденс), Маријана Рицл (Београд),
Ливио Росети (Перуђа), Данијела Стефановић (Београд), секретар,
Мирјана Д. Стефановић (Нови Сад), Бојана Шијачки Маневић (Београд)

Editorial Board

Sima Avramović (Belgrade), Victor Castellani (Denver),
Bhart Gupt (Delhi), Ksenija Maricki Gadjanski (Belgrade),
Emilia Masson (CNRS Paris), Aleksandar Popović (Belgrade),
Kurt Raaflaub (Brown University), Marijana Ricl (Belgrade),
Livio Rosetti (Perugia), Danijela Stefanović (Belgrade), secretary,
Mirjana D. Stefanović (Novi Sad), Bojana Šijački Manević (Belgrade),
Rastko Vasić (Belgrade)

Главни и одговорни уредник

Ксенија Марицки Гађански

Editor-in-Chief

Ksenija Maricki Gadjanski

СЛИКА НА КОРИЦАМА – COVER PICTURE

Сребрна шарнирска фибула на корицама потиче из околине Сомбора. Датује се у другу половину 4. века пре нове ере. Нађена је у гробу или остави заједно са три друге сребрне фибуле истог типа и четири нарукнице од сребрног лима. Данас се налази у Природњачком музеју у Бечу. Фибула припада последњој фази развоја шарнирских фибула, тзв. варијанти Чуруг, које су под грчким утицајем израђиване на територији данашње Војводине.

The silver fibula of the “Scharnier” type on the cover was found in the surrounding of Sombor. It is dated to the second half of the 4th century B.C. It was found in a grave or a hoard together with three silver fibulae of the same type and four bracelets of silver sheet. It is now in the Natural History Museum in Vienna. The fibula belongs to the last development phase of “Scharnier” fibulae – the variant Čurug – which was produced under Greek influence in the territory of present day Vojvodina (North Serbia).

Лого – Logo: Dr. Rastko Vasić

ISSN 1450-6998 | UDC 930.85(3)(082)

ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА КЛАСИЧНЕ СТУДИЈЕ
JOURNAL OF CLASSICAL STUDIES
МАТИСА СРПСКА

18

НОВИ САД
NOVI SAD
2016

Предавање др Иване Поповић из Археолошког института у Београду *Зидно сликарство у провинцији Далмацији (Peinture murale dans la province romaine de Dalmatie)*, груписано у сесију *Балканске и дунавске провинције*, представља синтезу о фреско-сликарству регистрованом на више локалитета у провинцији која је обухватала територију од Јадранског мора до регије јужно од Саве и од Истре до области на десној обали Дрине. Како је представљени материјал био углавном непознат међународној научној јавности, предавање је праћено са великим интересовањем.

Међу 40 учесника постер-секције налазила се и др Драгана Рогич, такође из Археолошког института у Београду. Она је имала два постера, којима је презентовала карактеристичне зидне слике из Сирмијума и Виминацијума, праћене изузетно вешто и верно урађеним реконструкцијама, које је сама осмислила.

Организатор скупа, Универзитет у Лозани, уложио је максималан напор да се колоквијум одвија без икаквих проблема, што је умногоме заслуга др Ива Дубоа (Yves Dubois), професора овог универзитета и координатора свих активности. Предавања су се држала у просторијама Универзитета у Лозани, а изванредну синтезу о римском зидном сликарству у Галији др Мишел Фукс (Michel Fuchs), професор Универзитета у Лозани, одржао је у музеју места Ивердон (Musée d'Yverdon et région), где су учесници скупа, током поподневне екскурзије, могли да се упознају с остацима зидног сликарства из оближњих вила. Резултате доприноса овог колоквијума актуалном познавању античког зидног сликарства представила је, у оквиру закључног излагања, др Ирена Брагантини (Irene Bragantini), професор Универзитета у Напуљу и нови председник научног комитета AIRMA. Предвиђено је да акта колоквијума у Лозани буду публикована током 2018. године.

Ивана Поповић
Археолошки институт, Београд

UDC 904:739"652"(497.113 Sremska Mitrovica)

БЛАГО СИНГИДУНУМА Београд, 15. октобра 2016.

Накит је у римском периоду, поред примарно декоративне и утилитарне намене, често имао симболички и магијски карактер, а могао је да служи и као ознака друштвеног сталежа. Проучавајући накит, обогаћујемо сазнања о уметничким и занатским достигнућима римских мајстора, као и о трговачким везама између различитих делова Римског царства.

Раскошни налази римског накита из Музеја града Београда, од којих многи први пут, приказани су на изложби под називом „Благо Сингидунума“. Изложба је отворена 15. октобра 2016. године у Конаку кнегиње

Љубице у Београду и постављена у трајању до 15. јануара 2017. године. Аутори изложбе су др Славица Крунић, музејски саветник, и Милорад Игњатовић, виши кустос Музеја града Београда. Изложба је приређена у оквиру обележавања 113 година од оснивања Музеја града Београда. Средства за њену реализацију обезбедио је Секретаријат за културу Града Београда.

Поставка садржи 192 артефакта из збирке за антику Музеја града Београда, међу којима доминирају луксузни примерци накита од племенитих метала. Сви налази су са подручја Београда и његове шире околине, а датовани су од III века пре нове ере до касне антике. Експонати су подељени на целине према различитим категоријама – врсти накита, контексту налаза или материјалу израде. Поред накита изложени су и други делови тоалете за улепшавање, као што су огледало, палета за мешање пигмената, стаклене бочице и друге посуде за чување козметичких препарата. Уз налазе су постављене легенде са датовањем и краћим објашњењем, док су на зидним панелима цитати античких писаних извора или опширнији текстови који додатно образлажу изложене целине. Све легенде и текстови дати су двојезично, на српском и енглеском језику.

Међу изложеним предметима најбројнији су примерци накита од злата, сребра, драгог и полудрагог камена. Посетиоцима је преко ових врхунских дела римске уметности и занатства представљена тадашња мода, трендови које су пратили имућнији грађани Сингидунума, као и њихово поимање естетике. Бројни прикази божанстава или њихових атрибута на накиту указују и на религијска схватања становника Римског царства и магијско-апотропејски значај који је накит у то време могао да има. Тиме је дочарано на који начин су религија и магија неизоставно прожимале многе сегменте свакодневног живота у овом периоду.

Кроз изложбу се посетиоци такође упознају са јувелирским техникама и техникама обраде различитих сировина од којих је накит израђиван. Изложене геме, камеје и реплике алата за обраду драгог и полудрагог камена прати видео који приказује обраду ове врсте материјала и процес израде појединих примерака, док засебну изложбену целину чини неколико мањих екрана који приказују савремено јувелирство у различитим земљама.

Поводом организовања изложбе, а као резултат вишегодишњег рада њених аутора, настала је и веома корисна пратећа публикација, каталог изложбе „Римски накит у Београду“.

Изложба „Благо Сингидунума“ на едукативан начин широј јавности приказује део богатог археолошког фондуца Музеја града Београда. Посетиоцима је дочаран дух времена настанка и развоја античког Сингидунума, и приказан одсјај некадашње раскоши овог града. Изложба представља значајан допринос у промоцији културног наслеђа и битан корак ка укључивању грађана у његово очување.

Милица Марјановић
Археолошки институт Београд

САДРЖАЈ
CONTENT

СТУДИЈЕ И ЧЛАНЦИ
STUDIES AND ARTICLES

Livio Rossetti (Perugia), <i>La filosofia virtuale di Parmenide, Zenone e Melisso – Uno sguardo alle prossime Lezioni Eleatiche</i>	7
Livio Rossetti, <i>The virtual philosophy of the so called Eleatics</i>	
Victor Castellani (Denver), <i>Death versus Doom in Virgil's Aeneid</i>	27
Victor Castellani, <i>Tod gegen Schicksal in Vergils Aeneis</i>	
Wojciech Duszyński (Krakow), <i>Thrasybulus' campaign in the Aegean (390-389) and the beginning of Chabrias' military career</i>	71
Wojciech Duszyński, <i>Kampania Thrasybulosa na morzu Egejskim (390-389) i poczȃtki kariery wojskowej Chabriasa</i>	
Ђурђина Шијаковић (Београд), <i>Еурипидова Хекаба: неколико аспекти мајчинске освете</i>	83
Djurdjina Šjaković, <i>Euripides' Hecabe: few aspects of maternal revenge</i>	
Јелена Пилиповић (Београд), <i>Dulcis Parthenope. Хеленистичка њоеџолоџија и вицеслојносџ Верџилијевоџ џексџа</i>	97
Jelena Pilipović, <i>Dulcis Parthenope. Hellenistic Poetology and Vergil's stratified polysemy</i>	
Ивана Поповић (Београд), <i>Порфирне скулпџуре из царске џалаџе у Сирмијуму</i>	115
Ivana Popović, <i>Les sculptures en porphyre trouvées à Sirmium</i>	

РЕЦЕПЦИЈА И НАСЛЕЂЕ
HERITAGE

К. Kalachanis, Е. Theodosiou, М. S. Dimitrijević (Athens–Belgrade), <i>Aristotelian Aether and void in the Universe</i>	135
К. Калаханис, Е. Теодосију, М. С. Димитријевић, <i>Арисџоџеловски еџар и џразнина у универзуму</i>	

Κ. Καλαχάνης, Ε. Θεοδοσίου, Μ. Σ. Δημητρίου, <i>Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΟΣ ΑΙΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΟ ΣΤΟΝ ΣΥΜΠΑΝ</i>	
Горан Рујевић (Нови Сад), <i>Савршенство прве фигури</i>	151
Goran Rujević, <i>Perfection of the first figure</i>	
Ивана Поповић (Београд), <i>Верџилијеви стихови као инспирација за епитаф на надгробном споменику из Сирмијума</i>	165
Ivana Popović, <i>Vergil's Verses as inspiration for an epitaph on the tombstone from Sirmium</i>	
Mirko Obradović (Београд), <i>Plutarhove zbirke izreka (apophthegmata) i njihov značaj u antici i danas</i>	173
Mirko Obradović, <i>Plutarch's sayings (apophthegmata) and their importance in antiquity and beyond</i>	
Alexandra Samouil (Πανεπιστήμιον Κύπρου), <i>Πανγκόσμια αρμονία και Διονύσιος Σολωμός</i>	183
Александра Самуил, <i>Светска хармонија и Дионисије Соломо</i>	
Иво Тартаља (Београд), <i>Женетова ревизија књижевних жанрова</i>	207
Ivo Tartalja, <i>Genette's revision of literary genres</i>	

ГРΑΒΑ
HISTORICAL MATERIAL

Уна Дивац (Београд), <i>Анакриси и припремно рочиште у античкој Атини и праву данас</i>	217
Una Divac, <i>Anakrasis and preliminary hearing in ancient Athens and modern law</i>	
Глигор М. Самарџић (Косовска Митровица), <i>Биљешке о насељавању Италика на југу провинције Далмације: Неколико примјера са подручја источне Херцеговине</i>	227
Gligor M. Samardžić, <i>Notes on Italian Settlers in southern Dalmatia: Several examples from East Herzegovina</i>	

КРИТИКЕ И ПРИКАЗИ
REVIEWS

Livio Rossetti: <i>Not DK Anymore but LM</i> (A. Laks – G. W. Most, <i>Early Greek Philosophy</i> , in 9 vols, Cambridge MS 2016 (Loeb Classical Library 524-532). A. Laks – G. Most, <i>Les débuts de la Philosophie, des premiers penseurs grecs à Socrate</i> , Paris 2016)	241
---	-----

ХРОНИКА
CHRONICLE

Snežana Ferjančić, <i>Skup o Piriku u doba Tiberija</i> , Budimpešta, 11–12. februara 2016.	249
Александар В. Поповић, <i>23. Византијолошки конгрес</i> , Београд, 22–27. август 2016.	251
Ивана Поповић, <i>Античко зидно сликарство</i> , Лозана, 12–16. септембра 2016.	257
Милица Марјановић, <i>Благо Синџидунума</i> , Београд, 15. октобра 2016. . .	258

IN MEMORIAM

Ксенија Марицки Гађански, <i>Карл Јоахим Класен (1928–2013)</i>	263
Основна упутства сарадницима	267
Рецензенти	269

Зборник Матице српске за класичне студије излази једном годишње

Уредништво *Зборника Матице српске за класичне студије*
осамнаесту књигу за 2016. годину закључило је 28. 12. 2016.

Штампање завршено јуна 2017.

За издавача
Проф. др Ђорђе Ђурић,
генерални секретар Матице српске

Стручни сарадник Одељења
Јулкица Ђукић

Лектура и коректура
Татјана Пивнички Дринић

Технички уредник
Вукица Туцаков

Компјутерски слоџ
Владимир Ватић, ГРАФИТ, Петроварадин

Штампа
САЈНОС, Нови Сад

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
учествовало је у финансирању штампања овог *Зборника*

Уредништво и администрација:
21000 Нови Сад, Улица Матице српске 1, телефон: 021/420–199

Editorial and publishing office:
21000 Novi Sad, Matice srpske 1, Serbia

e-mail: zmsks@maticasrpska.org.rs
gadjans@eunet.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
930.85(3)(082)

ЗБОРНИК Матице српске за класичне студије =
Journal of classical studies Matica srpska / главни и одговорни
уредник Ксенија Марицки Гађански. – 1998, 1– . – Нови
Сад : Матица српска, Одељење за књижевност и језик,
1998– . – 24 cm

Годишње.

ISSN 1450–6998

COBISS.SR-ID 135172871